

Upprit um

Bjargingarverkætlan

fyri bandasøvn Kringvarpsins

Verkætlan íverksett av:

Kringvarpi Føroya
Føroya Landsbókasavni
Føroya Landsskjalasavni
Føroya Fornminnissavni

Greitt úr hondum hevur verkætlanarleiðari **Unn Paturson**
í samstarvi við miðlaleiðara **Elin Brimheim Heinesen**

Miðladeildin, Kringvarp Føroya, oktober 2010

Innihald

Innihald	2
Samandráttur	4
<i>Høvuðstøl</i>	4
Støðan	4
Søguligur trupulleiki	4
Bjarging	4
Talgilding	4
Almenn atgongd	5
Tíðar- og kostnaðarmeting	5
Varðveitsla í framtíðini	5
Førleikatilfeingið og ivamál	5
Talgilding í grannalondum	5
Skylduavhending	5
Uppskot til samstarvsavtalu	5
1. Endamál: At bjarga bandasavninum	6
1.1 Stórt virði á goymslu	6
1.2 Virðini fara fyri skeyti	6
1.3 Bjargingarverkætlan	7
2. Høvuðstøl	8
3. Støðan	9
3.1 Varðveitslustøðan	9
3.2 Hitaviðgerð av bondum	10
3.3 Manglandi leiðreglur	11
3.4 Støðan í útvarpssavninum	11
3.5 Støðan í sjónvarpssavninum	12
3.6 Dømi um skelkandi tæring	13
3.7 Niðurstøða um støðuna	14
4. Søguligt perspektiv	15
4.1 Ein gamal trupulleiki	15
4.2 Eitt dømi úr Danmørk	16
4.1 Niðurstøða í mun til søguliga bakgrund	17
5. Bjarging	18
5.1 Niðurstøða um bjarging	18
6. Talgilding	19
6.1 Niðurstøða um talgilding	19
7. Almenn atgongd	20
7.1 Niðurstøða um almenna atgongd	21

8. Tíðar- og kostnaðarmeting	22
8.1 Skráseting	23
8.2 Avbjóðingar í útvarpssavninum	24
8.3 Avbjóðingar í sjónvarpssavninum	25
8.4 Sjónvarpið, mongd av tilfari	26
8.5 Útvarpið, mongd av tilfari	27
8.6 Niðurstøða viðv. tíðar- og kostnaðarmeting	28
9. Varðveitsla í framtíðini	29
9.1 Niðurstøða um varðveitslu í framtíðini	30
10. Skylduavhending av loftmiðlatilfari	31
10.1 Niðurstøða um skylduavhending	32
11. Førleikatilfeingið og ivamál	33
11.1 Býtið av førleikatilfeinginum	33
11.2 Ivamál, sum mugu greinast	34
11.3 Niðurstøða um førleikatilfeingið og ivamál	34
12. Talgilding í grannalondum	35
12.1 Ísland	35
12.2 Noreg	35
12.3 Danmark	36
12.4 Svøríki	36
12.5 Niðurstøða um talgilding í grannalondum	37
13. Uppskot til samstarvsavtalu	38
14. Keldur	40
14.1 Sendingar	40
14.2 Leinkjur og heimasíður	40
14.3 Greinir	41
14.4 Annað	41
14.5 Tøkk til	41

Samandráttur

Um hóskaði fígging fæst til vega frá Mentamálaráðnum, hava vit, sum umboða Kringvarp Føroya, Landsskjalasavnið, Landsbókasavnið og Fornminnissavnið, gjørt av, at vit ynskja at arbeiða saman um eina verkætlan, sum skal tryggja, at bandasøvn Kringvarpsins verða bjargað, og at føroyskt loftmiðla-tilfar kann verða varðveitt undir tryggum kørnum framyvir. Hetta verður gjørt í ásannan av, at talan er um sera týðningarmiklan mentanararv hjá føroyska fólkinum, sum tað má standast saman um.

Høvuðstøl

Um 2,7 mió. kr. verða settar av um árið til eina bjargingarverkætlan, tekur tað væntandi 3 persónum, settir fulla tíð, góð 10 ár at talgilda alt bandaða loftmiðlatilfarið hjá Kringvarpi Føroya.

Støðan

- Staðfestast kann, at nógv av gamla sjón- og ljóðbandatilfarinum er so illa farið – og í summum førum longu so oyðilagt – at loysnir mugu finnast ongantíð nóg skjótt, um akutti trupulleikin við tæring skal loysast, og so nógv tilfar sum gjørligt skal tryggjast fyri eftirtíðina.
- Vánalig varðveitsluviðurskipti gera, at tæringin av bondunum fer fram nógv skjótari, enn um bondini vóru varðveitt undir betur hóskaði umstøðum.
- Ein partur av bondunum, sum eru illa farin, kunnu móguliga bjargast við at geva teimum eina serliga hitaviðgerð. Hetta krevur serfrøði á økinum.
- Sum heild er ov lítið eftirlit við gomlu bondunum í Kringvarpinum. Leiðreglur mugu gerast fyri handfaring av bondunum, og fyri, hvør ið kann fáast við tey.
- Í útvarpssavninum eru tað serliga bondini frá 1956 fram til umleið 1965, sum eru hótt av tæring. Hetta er m.a. tí, at góðskan av magnet/stálbondunum frá hesari tíðini var vánalig.
- Sama søga ger seg galdandi við bondunum frá fyrstu árunum í sjónvarpinum, serliga bondini av U-matic slagnum. Dømi eru um bond frá so seint sum mitt í 90'árunum, sum eru oyðiløgd.
- Í dag verður alt tilfar framleitt talgildað, so mongdin av bandatilfari, ið skal talgildast, økist ikki.

Søguligt perspektiv

Søguliga virðið í framleiddum loftmiðlatilfari er ikki altíð eyðsæð í samtíðini. Hetta hevur havt sera óhepnar avleiðingar. Nógvar sendingar frá fyrstu tíðini hjá Útvarpi Føroya, sum fólk hava hoyrt í útvarpinum tá, eru heilt einfalt ikki til í dag, av tí at bondini vóru so dýr tá, og tí vóru endurnýtt. Men allar royndir vísa, at virðið veksur nógv við tíðini. Tí mugu myndugleikarnir taka hetta málið í størsta álvara, áðrenn tað gerst ov seint til, at tilfar, sum til ber at talgilda nú, ikki ber til at talgilda longur.

Bjarging

Sum nú er, er bandatilfarið í útvarps- og sjónvarpssøvnunum í so ringum standi, at talan rætt og slætt er um “bjarging” av tí tilfari, sum enn ikki er farið fyri skeyti. Tilfarið, sum longu er farið fyri skeyti, er óbrúkiligt, tí dygðin er vorðin so vánalig, at illa ber til at fáa meiningsfulla information burtur úr tí.

Talgilding

Staðfest er, at ljóðbond frá 60'-70'unum og sjónbond frá 80'unum í søvnum Kringvarpsins eru tey bondini, sum eru í ringasta standi, og tí mugu verða raðfest fyrst, so tey kunnu talgildast sum skjótast.

Almenn atgongd

Málið við talgildingini av gamla Kringvarpstilfarinum er ikki einans at varðveita tilfarið fyri eftirtíðina, men eisini at gera tað atgeingiligt fyri almenningin. Á henda hátt, kunnu allir borgarar, sum hava áhuga, fáa atgongd til tann partin av okkara mentanararvi, sum er í ljóði og myndum. Hetta økir um tilvitanina í almenninginum um egna søgu og styrkir føroyska samleikan og fólkaræðið.

Tíðar- og kostnaðarmeting

Um 2,7 mió. kr. verða settar av um árið til verkætlanina, tekur tað væntandi 3 persónum, settir fulla tíð, góð 10 ár at talgilda alt tilfarið. Hetta byggir á eitt estimat, sum sigur, at Kringvarpið hevur 27.054 tímar av framleiddum ljóð- og myndatilfari. Alt skal yvirspælast real time. So kemur ymiskt annað arbeiðið aftrat, sum skal gerast við hvørjum bandi – t.d. skráseting. Bandmaskinur mugu t.d. reinsast 3-10 hvørt minutt, alt eftir standinum bondini eru í. Tí skulu 2 tímar setast av til hvønn tíma av tilfari. Ein tími av vanligum redigeringsarbeiði við tøkningi, útgerð og tilfari kostar 350 kr. Aftrat teimum 350 krónunum skulu aðrar 150 kr. leggjast omaná fyri tímaløn fyri yvirspælingina. Kostnaðarmeting: 27.054 tímar x 2 x 500 kr. = 27.054.000 kr. Tað vil siga, at tað tekur 30,7 ár hjá einum persóni – ella góð 10 ár hjá 3 persónum, sum arbeiða fulla tíð, at talgilda alt loftmiðlatilfar Kringvarpsins.

Varðveitsla í framtíðini

Talgilt tilfar hevur eisini brúk fyri at vera varðveitt, tvs. at tað má konverterast við tíðini, tí forrit broytast og mennast allatíðina, og tilfarið má tí fylgja menningini. Neyðugt er at tryggja eina talgildað langtíðarvarðveitslu. Nógvir fyrimunir eru við talgildari varðveitslu, m.a. lættari atgongd, tryggari og minni kostnaðarmikil varðveitsla. Útreiðslurnar til talgilda varðveitslu kunnu tí ikki í sjálvum sær vera eitt argument ímóti eini talgildari varðveitingarætlan.

Førleikatilfeingið og ivamál

Viðkomandi stovnar eru gingnir saman um at gera eina talgildingar- og varðveitsluverkætlan, tí teir hava allir áhuga í og førleikar, sum skulu til fyri at loysa uppgávuna. Greiða má fáast um nøkur ivamál: Hvussu eiga talgilding, skráseting og varðveitsla at fara fram? Og hvussu langa tíð eigur ein at brúka upp á at talgilda og skráseta? Hvussu skal talgilda tilfarið langtíðarvarðveitast? Hvør skal hýsa talgildað miðlasavninum? Hetta skal víðari samstarvið um hesa verkætlan staðfesta.

Talgilding í grannalondum

Tað sær út til at talgildingin er komin longst og virkar best í teimum londum, sum hava raðfest hetta politiskt og fíggarliga, og sum hava gjørt talgildingarverkætlanir um samstarv millum fleiri viðkomandi stovnar. Hetta er nakað, vit í Føroyum eiga at kanna nærri og læra av.

Skylduavhending

Nøkur av grannalondum okkara hava rættiliga greiðar reglur um at skylduavhenda varðveitsluna av talgildum tilfari til stovnar við serfrøði í varðveitslu av hesum. Neyðugt er at umhugsa, um føroyingar ikki eisini eiga at gera sínar reglur greiðari á hesum øki.

Uppskot til samstarvsavtalu

Ætlanin hjá teim fyra stovnunum er at arbeiða víðari við bjargingarverkætlanini við útgangsstøði í teim kanninum, samrøðum, keldum annars og greiningum, sum eru gjørdar og lýstar í hesum uppriti. *Samstarvsbólkurin tilmælir at í minsta lagi 2,7 mió. kr. verða settar av um árið í 10 ár til hesa verkætlan.*

1. Endamál: At bjarga bandasavninum

Sera væl umtókta sendingarrøðin “Minnist tú enn”, sum Kringvarp Føroya sendir í sjónvarpinum í lötuni, er eitt greitt dømi um tað virðið, gamalt bandatilfar kann hava. Um gamla tilfarið, henda sendingarrøð er samansett av, ikki hevði verið varðveitt og tøkt, hevði føroyski almenningurin ongantíð fingið høvi til at uppliva eina slíka sendingarrøð – og vit høvdu verið hesa gevandi uppliving fátækari.

1.1 Stórt virði á goymslu

Audiovisuellt tilfar er seinnu árinum í alt størri mun viðurkent sum ein livandi kelda til politiska, søguliga og samfelagsliga gransking og samleikamening. Myndugleikar í nógvum londum hava viðurkent týðningin, sum ljóð- og myndatilfar hevur sum partur av mentanararvinum.

Kringvarpið hevur einastandandi tilfar á goymslu, sum í ljóði og myndum greiðir frá og lýsir lív og viðurskifti føroyinga síðani 1957, tá Útvarpið byrjaði at senda, og í livandi myndum síðani 1984, tá Sjónvarp Føroya byrjaði at senda, fram til dagin í dag. Gomlu útvarps- og sjónvarpssendingarnar eru ein virðismikil partur av mentanararvi føroyinga og eiga tí at verða varðveittar so væl sum gjørligt fyri eftirtíðina sum fólksins ogn.

1.2 Virðini fara fyri skeyti

Men nógv av bandatilfarinum er tíanverri í sera vánaligum standi, av tí at tíðarinnar tonn og ivasom varðveitlsuviðurskifti hava verið við til at niðurbróta tað. Góðskan á bondunum er í vanda fyri at gerast verri fyri hvønn dag. Í ringastu forunum er góðskan so vánalig, at tað er torført at fáa meiningsfullar upplýsingar burturúr innihaldinum.

Um nøkur vón skal vera fyri at bjarga tilfarinum, so tað kann gerast atkomiligt og vera til gagns fyri almenningin og alt samfelagið í framtíðini, so má tilfarið

talgildast. Farast má sum skjótast undir at skipa og íverkseta talgildingararbeiðið.

1.3 Bjargingarverkætlan

Kringvarp Føroya hevur nú tikið stig til – saman við Føroya Landsbókasavni, Føroya Landsskjalasavni og Føroya Fornminnissavni – at gera eina bjargingarverkætlan. Bjargingarverkætlanin hevur til endamáls at tryggja, at gamla bandatiltfarið í Kringvarpssavninum verður yvirspælt til meira haldbær format – og harvið varðveitt fyri eftirtíðina.

Málið við hesi verkætlan er at leggja lunnar undir, at alt tað gamla loftmiðlatiltfarið, sum finst á bondum í ávíkavíst útvarps- og sjónvarpssavninum hjá Kringvarpi Føroya, verður talgildað. Alt tiltfarið, sum tað er, eigur at verða talgildað, tí vit kunnu ikki í dag velja vegna eftirtíðina, hvat ið fer at verða áhugavert seinni.

Tiltfarið skal verða tryggað og verða gjørt atkomiligt fyri eftirtíðina, so komandi ættarlið, granskarar sum leik, fáa móguleikan at kunna seg um ein higartil næstan óbrúktan part av søguliga tiltfarinum.

Í samsvari við upphavsrettarligu reglurnar skal tiltfarið gerast tøkt fyri brúkararnar, tí tá vitanarberandi tiltfar gerst atkomiligt fyri almenninginum, letur tað upp fyri gransking og kjak í almenna rúminum, og er hetta neyðugt fyri at ala fram nýggjan kunnleika og upplivingar.

2. Høvuðstøl

Estimat: Um 2,7 mió. kr. verða settar av um árið til eina bjargingarverkætlan, er tað nóg mikið til at lóna 3 fólkkum fulla tíð, umframt til at figgja aðrar leypandi útreiðslur til talgildingina av loftmiðlatilfari Kringvarpsins. Við hesum fyrirtreytum tekur tað væntandi umleið 10 ár at fáa alt tilfarið talgildað.

Hetta estimat byggir á fylgjandi: Eini **40.581** bond standa á goymslu í Kringvarpinum, tá ein telur bæði bondini í Útvarpinum og Sjónvarpinum við. (Sjónvarpið: 13.735 bond. Útvarpið: 26.846 bond). Á nógvum av ljóðbondunum er innihaldið upp í móti 60 minuttir til longdar, og á øðrum um 30 minuttir. Á sjónbondunum er longdin av innihaldinum eisini rættiliga skiftandi.

Um ein tekur útgangsstøði í, at á hvørjum bandi er innihaldið í meðal einar 40 minuttir til longdar, og at tað tekur umleið dupult so langa tíð at gera arbeiðið við at yvirspæla bondini, tí bondini skulu yvirspælast real time, bandmaskinur skulu reinsast triðja til tígginda hvørt minutt, alt eftir hvørjum standi bondini eru í + skráseting og ymiskt annað, so eru **27.054 tímar av loftmiðlatilfari x 2 = 54.108 yvirspælingartímar.**

Um ein sigur, at tað kostar um 500 kr. um tíman at talgilda bondini (íroknað tímaløn + aðrar útreiðslur), so kostar tað **54.108 yvirspælingartímar x 500 kr. = 27.054.000,00 kr.** at yvirspæla alt.

Í ársverkum verður tað (54.108 yvirspælingartímar : 8 tímar : 220 arbeiðsdagar =) 30,7 ársverk (sum kosta um 880.091,00 kr. hvør), at talgilda alt ljóð- og myndatilar. **Verða 2 mió. settar av um árið, tekur tað góð 13,5 ár at talgilda alt tilfarið. Tá er bert ráð at seta 2,3 fólk til uppgávuna.**

Verður játtanin um 2,7 mió. kr. um árið, verða ráð til at seta 3 fólk fulla tíð, sum kunnu gera talgildingararbeiðið liðugt uppá góð 10 ár.

3. Støðan

Um allan heimin er tæring av audiovisuella bandatilfari ein kendur trupulleiki í dag.

Ljóð- og videobond hava eina ávísa optimala livitið, verða tey varðveitt undir ideellum umstøðunum. Ljós-, hita- og vætuviðurskifti skulu tá vera í lagi.

Bandað loftmiðlatilfar skal varðveitast í køldum og turrum umhvørvi, um tað skal kunna halda sær – møguliga einans í nøkur áratíggju. Jú verri varðveitingarviðurskifti, jú stytri er livitiðin.

3.1 Varðveitslustøðan

Tað, sum tí ger tað serliga neyðugt at fáa tilfarið hjá Kringvarpinum talgildað sum skjótast, er, at bondini ikki eru – og tíverri ongantið hava verið – varðveitt undir ideellum umstøðum.

Í Útvarpsavninum, til dømis, er tað ov heitt og ov ljóst. Aftrat hesum eiga magnetbond av røttum at liggja vatnrætt í “kakum”, um ein tekur hædd fyri varðveiting av góðskuni á innihaldinum. Sum nú er standa tey upp og niður, síð um síð.

Tað, at goymsluumhvørvið ikki er nóg gott, ger, at gongdin, har límið á bondunum loysnar, fer skjótari fram, enn um varðveitsluviðurskiftini høvdu verið góð. Hetta er t. d. støðan við U-matic bondunum í sjónvarpssavninum.

(Videobond av slagnum U-matic, vórðu nýtt at goyma sendingar á, tá Sjónvarp Føroya byrjaði í 1984 og fram til 1991-1992).

Vánalig varðveitsluviðurskifti hava gjørt, at bandpartiklar, sum eiga at hefta á bondunum, í nógvum førum eru farnir av. Hetta ger, at ljóðið er vorðið vánaligt, og at myndirnar eru fánaðar á nógvum av bondunum. Í einstøkum førum er innihaldið nærum horvið – serliga á U-matic bondunum.

3.2 Hitaviðgerð av bondum

Til ber tó, at fáa bandpartiklarnar at festa seg á aftur bandið eitt stutt skifti, um ein gevur bandinum eitt slag av hitaviðgerð. Ein so at siga “bakar” bandið. Við hetta verður góðskan umvæld so mikið, at til ber at talgilda bandið við rímligari dygd.

Kim Rasmussen er technical manager hjá Roland Scandinavia as og hevur eftirlit við bandmaskinunum í Kringvarpinum. Hann hevur greitt frá hesum møguleika.

Tá talan er um tilfarið í Útvarpssavninum, metir hann, at tað serliga eru magnetbondini frá 70'unum, ein eigur at spæla yvir á annan miðil nú. Orsøkin til hetta er, at teir bandpartiklarnir, ella tað límið, ein sroytaði á bond 70'unum, hevur so vánaliga góðsku, at tað nú meira ella minni er loysnað frá sjálvum bondunum.

Partiklarnir eru tað, sum halda innihaldinum á ljóðbandinum. Um partiklarnir fara av, fer ljóðið av. Jú meira límið loysnar seg, jú vánaligari gerst góðskan á bandinum. Í nøkrum førum er innihaldið heilt horvið.

Hendan tæringin er eisini tað, sum førir við sær, at bondini hefta fast í bandmaskinurnar, tá tey verða yvirspæld. Hetta ger yvirspælingina sera torføra og tíðarkrevjandi í mongum førum. Aftrat hesum er stórur vandi fyri, at bandið verður oyðilagt og slitnar, tá tað verður yvirspælt.

Bøstast kann um henda trupulleika við at hitaviðgera - at “baka” bondini, áðrenn tey verða talgild. Henda hitaviðgerð kann fara fram í Kringvarpinum, um ein ovnur verður keyptur til endamálið.

Bandið skal bakast í ein tíma á 55,6 stigum. Hetta er tey heilt neyvu hitastigini, sum mugu vera fyri, at bandpartiklarnir festast á aftur bandið. Eftir bakingina skal bandið talgildast beinanvegin, innan ávís tíð er fráliðin. Tá bandið er talgildað, kann tað beinast burtur, tí eftir hetta kann tað ikki brúkast longur.

3.3 Manglandi leiðreglur

Kim Rasmussen metir, at sum heild er ov lítið eftirlit við gomlu bondunum í Kringvarpinum. Har mangla leiðreglur fyri handfaring av bondunum, og fyri, hvør ið kann fáast við tey.

Sum nú er, hava øll, sum arbeiða í Kringvarpinum, beinleiðis atgongd til bæði bond og bandmaskinur í Útvarpinum og í Sjónvarpinum. Hetta er ein trupulleiki, meta eisini savnsfólkini í Kringvarpinum.

Tey gomlu bondini eru í nógvum førum so slitin og tærd, at tey ikki tola at verða spæld meira enn eina ferð, áðrenn tey eru oyðiløgd. Um tað tá ikki eru fólk við serkunnleika, ið fáast við bondini ta síðstu ferðina, tey verða spæld, kunnu tey lættliga slitna og hefta fast í maskinurnar, áðrenn talgildingin er gjøgnumförd.

Fakfólk mæla staðiliga til, at um eitt band verður spælt, skal tað yvirspælast í somu syftu, tí í mongum førum er bandið so gott sum oyðilagt aftan á hesa einastu yvirspælingina.

Ti mugu leiðreglur verða, sum tryggja, at óviðkomandi ikki kunnu koma til at spæla – og harvið oyðileggja bond.

3.4 Støðan í útvarpssavninum

Í útvarpssavninum eru tað serliga bondini frá 1956 fram til umleið 1965, sum eru hótt av tæring. Hetta er m.a. tí, at góðskan av magnet/ stálbondunum frá hesari tíðini var vánalig. Bondini hava ikki forseglaða baksíðu, so magnetpartiklarnir, hava lyndi til at leka inn í kjarnuna á bandinum, og partvíst hvørva. Hesi bondini mugu eisini yvirspælast sum skjótast á annan talgildan miðil, áðrenn ov nógv av ljóðinum hvørvur.

Ljóðbond eftir 1985 hava betri góðsku og eru í betri standi. Tey eru tí lættari at yvirspæla.

Í 2001 varð síðsta ljóðbandið brúkt til upptøku í Útvarpi Føroya. Síðani tá er alt tilfar framleitt talgildað. Tað er “føtt talgildað”, so at siga, og goymt á talgildum miðlum.

3.5 Støðan í sjónvarpssavninum

Jóna Dalsgarð hevur ábyrgdina av sjónbandasavninum í M.A. Winthersgøtu. Hon greiðir frá, at trý sløg av bondum eru nýtt í gjøgnum tíðina til at goyma sjónvarpssendingar á.

Tey fyrstu – og harvið elstu - bondini, ið vóru nýtt til hetta, eru videobond (í einari kasettu í mótsetning til tey opnu reel-bondini) av slagnum U-matic. U-matic varð nýtt til at goyma sendingar á, tá ið Sjónvarp Føroya byrjaði í 1984 og fram til 1991-1992.

Í 1991-92 varð farið yvir til Betacam-bond. Betacam kom tá á marknaðin í staðin fyri U-matic. Betacam-bondini vórðu brúkt fram til 1998-1999.

Eftir 1998-99 fóru tey yvir til DVCAM-bond (“DV” stendur fyri ”Digital Video”) til at goyma sendingar á. DVCAM-bond eru fysiskt minni enn U-matic og Betacam.

At framleiða talgildað hevur verið ein rættuliga drúgv tilgongd í Sjónvarpinum. Umleið miðskeiðis ella í seinnu helvt av 90'unum, byrjaði Sjónvarp Føroya at framleiða talgildað. Men enn er ikki komið á mál.

Eginframleiðslan í dag er at kalla 100% talgild. Tó verða onkrar upptøkur enn gjørdar á bandi. Ein partur av tí, ið verður tikið upp frá Danmarks Radio og øðrum útlenskum rásum, verður vegna talgildað plásstrot goymt á bandi, eins og alt savnið liggur á bondum. Tilgongdin at talgilda elsta partin av savninum er so smátt farin í gongd. Hetta er tíðarkrevjandi, tí bæði bond og bandmaskinur eru í vánaligum standi.

Nýggjastu eginframleiðslurnar verða goymdar talgildað í fullari góðsku. At kalla allar føroyskar sendingar nøkur ár aftur í tíðina liggja í ”gjøgnumhyggingar-góðsku” á servara. Hetta svarar til góðskuna á Netvarpinum.

Arbeitt verður við at økja um talgildað goymsluplássið hjá Sjónvarpinum, so móguleiki verður fyri at sleppa heilt av við bondini. Arbeitt verður eisini við at viðka skráskipanina við eini leitiskipan, so tað fer at bera betri til at finna sendingarnar, sum liggja á servara, aftur.

3.6 Dømi um skelkandi tæring

Í greinini ***Mentanararvur fánar burtur í goymsluni*** (Heini Gaard, Dimmalætting, 12. Feb. 2009) verður varpað ljós á trupulleikan við, at søguligu upptøkurnar hjá Útvarpinum og Sjónvarpinum tærast.

Uni L. Hansen, sum hevur arbeitt við tilfarinum, greiðir frá: ” - *Eg havi sæð dømir úr savninum hjá SvF, ið eru sera skelkandi. Eg savni tilfar um flogferðslu-søguna í lètuni, og skuldi brúka eitt klipp av Golfstream flogvanlukkuni, ið er ein stórhending í bæði føroyskari og danskari luftfartssøgu. Men upprunabondini eru í so ringum standi, at kontrastir og ljóð eru oyðiløgd.*

- *Har eru upptøkur frá vanlukkustaðnum, ið næstan ikki eru brúkiligar longur, og eygnavitnisamrøður, sum eru í eins ringum standi. Tað er ótrúligt at hugsa sær, tí hendingin stavar jú frá mitt í 90-árunum. Høgni Hoydal og Tróndur Djurhuus gjørdu sjónvarpstíðindini um Golfstream vanlukkuna, ið kostaði fleiri mannalív.*”

Sambært Una L. Hansen, so er tað ikki so illa statt við elsta tilfarinum, sum liggur goymt á rullum við filmi. Men nýggjari tilfar, sum er upptikið á bondum, tolir litið av og ferst øgiliga skjótt.

Í 2002 varð í Dimmalætting rópt varskó, um at alt bandað tilfar - ljóð- eins væl og myndatilfar - var í syndarligum standi. Í 2004 segði táverandi útvarpsstjórin í blaðgrein, at tað fór at kosta ímillum seks og átta milliónir at yvirspæla bandatilfarið hjá Útvarpinum.

Ráðini frá teimum, sum arbeiddu við savnstilfarinum tá, vóru at spæla bondini yvir á nýggjari bond sum skjótast.

Júst hetta við at spæla gomul bond yvir á nýggj bond, er ikki longur galdandi, av tí at í dag verður talgilding vanligar nýtt í varðveitingarhøpi.

3.7 Niðurstøða um støðuna

Staðfestast kann, at nógv av gamla sjón- og ljóðbandatilfarinum er so illa farið – og í summum førum longu so oyðilagt – at loysnir mugu finnast ongantíð nóg skjótt, um akutti trupulleikin við tæring skal loysast, og so nógv tilfar sum gjørligt skal tryggjast fyri eftirtíðina.

Vánalig varðveitsluviðurskipti gera, at tæringin av bondunum fer fram nógv skjótari, enn um bondini vóru varðveitt undir betur hóskandi umstøðum.

Ein partur av bondunum, sum eru illa farin, kunnu móguliga bjargast við at geva teimum eina serliga hitaviðgerð. Hetta krevur serfrøði á økinum.

Sum heild er ov lítið eftirlit við gomlu bondunum í Kringvarpinum. Leiðreglur mugu gerast fyri handfaring av bondunum, og fyri, hvør ið kann fáast við tey.

Í útvarpssavninum eru tað serliga bondini frá 1956 fram til umleið 1965, sum eru hótt av tæring. Hetta er m.a. tí, at góðskan av magnet/ stálbondunum frá hesari tíðini var vánalig.

Sama søga ger seg galdandi við bondunum frá teim fyrstu árunum í Sjónvarpinum, serliga bondini av Umatic slagnum. Dømi eru um bond frá so seint sum mitt í 90'árunum, sum eru oyðiløgd.

Í dag verður alt tilfar framleitt talgildað, so mongdin av bandatilfari, sum skal talgildast økist ikki.

4. Søguligt perspektiv

Útvarpið byrjaði at senda 6. februar 1957. Fyrsta sjónvarpssendingin varð send 3. apríl 1984. Hetta var royndarsjónvarp. Sjónvarpið byrjaði at senda alment 1. september 1984.

Útvarpið og Sjónvarpið hava hesa tíðina, tey hava verið til, ávirkað, avspeглаð og upplýst okkum føroyingar meira, enn vit í tí dagliga kanska geva okkum far um. Men virðið av hesum hevur tíanverri ikki altíð verið viðurkent – og tí heldur ikki raðfest. Henda manglandi virðing og raðfesting kann hava sera óhepnar avleiðingar.

4.1 Ein gamal trupulleiki

Tá videobond komu á marknaðin í 60'unum úti í heimi gjørdist tað lættari at goyma m. a. sjónvarpsupptøkur. Men av tí at videobond – og bond sum heild – tá vóru sera dýr, noyddust framleiðarar av loftmiðlatilfari at endurnýta tey, tá nýggjar sendingar skuldu gerast. Tí er nógv loftmiðlatilfar slettað tey fyrstu 25 árinum av audiovisuelli søguni um allan heim.

At bond vóru kostnaðamikil kendu tey eisini til í Føroyum. Fyrrverandi útvarpsstjórin, **Niels Juel Arge**, tosar um júst hetta í sendingini “Vit stökka inn á gólvið” frá 1990, har Árni Joensen hevði samrøðu við hann. Niels Juel Arge greiðir frá fyrstu tíðini hjá Útvarpi Føroya:

“Tað skjeddi tað ólukksáluga - vil eg næstan siga – at Útvarpið var so fátækt, at tað hevur neyvan verið nakað hús í Føroyum, sum var so fátækt, sum Útvarpið var ta fyrstu tíðina – at tað vóru fleiri góðar samrøður, sum ikki kundu goymast, fleiri góð programm yvirhøvur, sum ikki kundu goymast, tí Útvarpið átti ongi bond, og vit máttu spæla við teimum somu bondunum ferð eftir ferð, og fingi ikki goymt hitt, sum vit høvdu tikið upp. Tí koma vit her inn í 1958 – nú munnu vit hava lumpað okkum eitt band onkunstaðni. Og kanska fingi vit eitt sindur frægari kor tá, og kundu

goyma eitt sindur meir... Men tað eru ikki nógv, sum eru goymd frá tí tíðini, hugsu eg.”

Niels Juel Arge greiður frá, at í 60'unum var Útvarp Føroya so illa fyri figgjarliga, at ráðini vóru ikki til at keypa nýggj ljóðbond at gera sendingar við. Tá tey gjørdur nýggjar sendingar, noyddust tey ofta at taka eitt band við onkrari gamlari sending á, og taka ta nýggju sendingina útyvir. Hetta merkir, at nógvar sendingar frá fyrstu tíðini hjá Útvarpi Føroya, sum fólk hava hoyrt í útvarpinum tá, eru heilt einfalt ikki til í dag.

Hetta má sigast at vera ein stórur missur fyri okkum í dag, tá ein hugsar um, hvat ein slík sending hevði kunnað sagt okkum frá og givið okkum av upplýsingum, fakta, innliti og kunning um eina farna tíð.

4.2 Eitt dømi úr Danmørk

At endurnýta bond er ikki eitt serføroyskt fyrbrigdi. Verkætlanarleiðari fyri talgildingina av søvnunum hjá Danmarks Radio, Tobias Golodnoff, greiðir í greinini “**Kulturarvsprojektet. Kulturarven – og fremtidens medieforbrug**” frá, at Danmarks Radio í síni tíð einans hevur varðvett 12 partar av jólaendaaranum frá 1970, sum annars var í 24 pørtum. Hetta hildu tey ikki verða so umráðandi at goyma tá, men í dag verður hetta hildið at verða sera stórt spell.

Í dag er varðveitingarstöðan ein onnur, av tí at so gott sum alt miðlatilfar nú verður føtt í talgildum líki. Alt tilfar, sum verður framleitt í dag kann tí betri tryggjast fyri eftirtíðina.

Men enn liggur nóg tilfar, sum ikki er talgildað. Fyri hvønn dag gerst gerst tað týðiligari, hvussu illa nóg av tí gamla ikki-talgilda tilfarinum er farið (og í nógvum førum heilt fánað burtur), og hvussu tað tí gerst alsamt meiri átroðkandi at gera nakað nú fyri at bjarga hesum søguliga tilfari.

4.1 Niðurstøða í mun til søguliga bakgrund

At varðveita tilfar hefur nakað við raðfesting at gera. Søguliga virðið í framleiddum loftmiðlatilfari er ikki altíð eyðsæð í samtíðini. Hetta hefur havt sera óhepnar avleiðingar. Nógvar sendingar frá fyrstu tíðini hjá Útvarpi Føroya, sum fólk hava hoyrt í útvarpinum tá, eru heilt einfalt ikki til í dag, av tí at bondini vóru so dýr tá, og tí vóru endurnýtt. Men allar royndir vísa, at virðið veksur nógv við tíðini. Tí mugu myndugleikarnir taka hetta málið í størsta álvara, áðrenn tað gerst ov seint til, at tilfar, sum til ber at talgilda nú, ikki ber til at talgilda longur.

5. Bjarging

Mortan Hentze, bókavörður, sigur í grein síni “**Varðveiting av útvarps- og sjónvarpstilfari**” (Dimmalætting, apríl 2004), at tað er umráðandi, at ein ikki blandar hugtøkini “Varðveitingarverkætlan” og “Bjargingarverkætlan” saman. Sum støðan er nú, er talan í veruleikanum meira um bjarging av bandatilfari Kringvarpsins enn um varðveitslu, metir hann.

Varðveiting er tað, sum hendir, tá ið bandatilfarið *er* vorðið talgildað.

Varðveitingin er tað, sum verður gjørt, tá ein goymir tilfar, sum er í forsvarligum standi, í klimatiskt stýrdum og til høvið innrættað rúm fyri at varðveita góðskuna. Her verður tosað bæði um analogt og talgildað tilfar.

5.1 Niðurstøða um bjarging

Sum nú er, er bandatilfarið í útvarps- og sjónvarpssøvnunum í so ringum standi, at talan rætt og slætt er um “bjarging” av tí tilfari, sum enn ikki er farið fyri skeyti. Tilfarið, sum longu er farið fyri skeyti, er óbrúkiligt, tí dygdin er vorðin so vánalig, at illa ber til at fáa meiningsfulla information burtur úr tí.

6. Talgilding

Hans Andor Johannesen, tøkni leiðari í Kringvarpinum, metir, at tað t.d. er umráðandi at raðfesta beinanvegin, hvat ein vil talgilda fyrst.

Ein háttur at gera hetta, er at pilka tað mest skroypiliga og mest slitna tilfarið út úr søvnunum og senda tað av landinum til talgildingar hjá serkønum, sum tað fyrsta.

Hann hevur samskipt við danska fyritøku, sum hevur serfrøði í at yvirspæla U-matic bond, og sum hevur givið Kringvarpinum eitt tilboð upp á at gera hetta.

Hendan framferðarhátt hava tey eisini nýtt í Danmarks Radio í sambandi við teirra talgildingarverkætlan. Verkætlanarleiðari, **Tobias Golodnoff**, sigur, at tað peningaliga loysir seg betri at senda nakað av tilfarinum út til fyritøkur, sum hava yvirspæling av einum ávísnum bandaslag sum serøki.

6.1 Niðurstøða um talgilding

Staðfest er, at ljóðbond frá 60' - 70-árunum og U-matic bond (sjónbond) frá 80-árunum í søvnum Kringvarpsins, eru tey bondini, sum eru í ringasta standi, og tí mugu raðfestast fyrst, so tey kunnu talgildast sum skjótast.

7. Almenn atgongd

Tað er umráðandi, at talgildingin ikki stendur einsamøll, men at arbeiðt verður víðari við loysnum fyri on-line atgongd, soleiðis at almenningurin fær atgongd til tilfarið. Tað er ígjøgnum nýtsluna av tilfarinum, at virðið verður realiserað í mun til brúkaran og samfelagið.

Ætlanin er tí so við og við at gera alt tað talgilda tilfarið atkomiligt fyri almenningin á nýggju heimasíðuni hjá Kringvarpinum, soleiðis at øll fáa atgongd til at brúka tilfarið. Hetta er ikki minst sera vælegnað sum undirvísingartilfar til utbúgvingarstovnar.

Danmarks Radio hevur gjørt júst hetta ígjøgnum verkætlan sína “Bonanza”. Við Bonanza-verkætlanini hevur Danmarks Radio gjørt ein part av gamla tilfarinum hjá stovninum alment atkomiligt. Arbeiðt verður framhaldandi við talgildingini og at gera meira og meira tilfar alment atkomiligt. Ætlanin hjá Danmarks Radio er at talgilda alt tilfar, sum verður mettt at hava eitt ávíst virði. Visjónin her hevur verið, at virðið – ella meirvirðið - í mentanararvstilarinum í stóran mun júst verður skapt, tá tað verður gjørt atkomiligt.

Bonanza er ein verkætlan, sum er eydnast sera væl. Ætlanin hjá Kringvarpinum, er at arbeiða við eini samanberiligari loysn.

At talgilda tilfarið, sum Sjónvarpið og Útvarpið í gjøgnum tíðirnar hevur framleitt, er ikki einans ein varðveitsla, men eitt náttúrligt framhald av longu public service siðvenjuni.

Fyrst og fremst førir talgildingin við sær, at hon gevur atgongd til tilfar, sum áður hevur verið avbyrgt í søvnunum.

Bandagoymslur eru ofta torførar at koma at, antin tí tær eru á einum ávísam avbyrgdum stað, ella eisini tí tær innihalda tilfar, sum er bæði unikt og skroypiligt, so tað ikki er realistiskt at geva almenninginum atgongd.

Umvegis talgildingina verða trupulleikarnir við bæði forgeingiligheit og atkomu til tilfarið loystir. Og við internetinum vinnur ein eisini á landafrøðiliga markinum - eitt mark aftrat, sum áður forðaði almennari atgongd til tilfarið.

Við talgildingini og atkomiliggeringini av føroyska loftmiðlatilfarinum, ber nógv betri til hjá nógv fleiri at gagnnýta tilfarið sum best.

Atgongdin til mentanararvin er við til at kunna og upplýsa almenningin – og tí eisini við til at demokratisera samfelagið enn meira. Soleiðis kann talgildingin geva okkum øllum betri innlit í, hvat tað er, sum hevur verið við til at forma og skapa føroyska samleikan, fólkaræðið og mentanina ígjøgnum tíðina í ljóði og myndum.

Ymiskt tilfar hevur ymiskt potentiali í talgildum formi. Ein sjónvarpssending, sum verður sædd á telduskiggja, er at kalla samlik við ta uppliving, ein fær við at hyggja at sjónvarpi.

7.1 Niðurstøða um almenna atgongd

Málið við talgildingini av gamla Kringvarpstilfarinum er ikki einans at varðveita tilfarið fyri eftirtíðina, men eisini at gera tað atgeingiligt fyri almenningin. Á henda hátt, kunnu allir borgarar, sum hava áhuga, fáa atgongd til tann partin av okkara mentanararvi sum er í ljóði og myndum. Hetta økir um tilvitanina í almenninginum um egna søgu og styrkir føroyska samleikan og fólkaræðið.

8. Tíðar- og kostnaðarmeting

At talgilda loftmiðlatilfarið hjá Kringvarpinum er tíðarkrevjandi. Bæði bond og bandmaskinur hjá stovninum eru í vánaligum standi. Bandmaskinurnar, sum verða brúktar til hetta arbeiði, verða ikki framleiddar longur.

Tað *ber* til at effektivisera talgildingina - t.d. við at fáa til vega útgerð, sum megnar at yvirspæla fleiri bond í senn. Men hetta er tó ikki ein loysn, ið kann brúkast í øllum førum, tí bondini í útvarps- og sjónvarpssavninum eru í nógvum førum í so ringum standi, at tey smitta av á avspælingarelementini í bandmaskinunum, sum merkir at bandpartiklarnir detta av í flakum, og bondini harvið verða oyðiløgd.

Í hesi tíðarmeting eru ymisk viðurskifti tikin við, sum eru útgreinað niðanfyri. Tíðarmetingin er gjørd við útgangsstøði í, at talgildingin verður gjørd í Kringvarpinum við tí útgerð, sum er tøk í núverandi løtu.

Bandmaskinurnar mugu tá reinsast ofta - í nógvum førum triðja hvønn minutt, tá yvirspælingin av einum bandi fer fram. Hetta krevur, at tað mugu vera fólk við serligum tøkniligum førleikum og “fingertouch”, sum arbeiða við yvirspæling av bondunum.

Eisini ber til at senda nakað av tilfarinum av landinum til fyrítøkur, ið hava útgerð, ið kunnu talgilda ávís bandasløg, t.d. U-matic bondini.

Møguleiki er eisini fyri at venda sær til stovnar í grannalondum okkara, sum hava arbeitt við talgilding av teirra tilfari fyri at fáa vegleiðing og innlit í, hvussu tey gera.

Elin Brimheim Heinesen, miðlaleiðari í Kringvarpinum, hevur havt fund m.a. við **Nikolaj Daae**, leiðara í bandasavninum hjá Danmarks Radio, sum nevndi møguleikan fyri, at DR kundi átaka sær at yvirspæla bond hjá Kringvarpinum, sum part av tí yvirspælingarverkætlan, tey longu eru í ferð við í DR. Hetta metti

hann kundi gera tað væl minni kostnaðarmikið fyri Kringvarp Føroya. Hesin móguleiki eigur at verða kannaður nærri.

8.1 Skráseting

Um móguleiki skal vera fyri at endurfinna tilfar, sum er talgildað, er umráðandi at skráseting er gjørd á einum ávísnum støði. Góð skráseting hækkar um gagnvirðið av endaúrslitinum av talgildingararbeiðinum. Jú betri skráseting, tess størri móguleiki fyri, at talgilda tilfarið verður “uppdagað” og brúkt.

Men at skráseta tilfar er sera tíðarkrevjandi, og krevur hollan kunnleika til skrásetingararbeiði sum heild.

Tobias Golodnoff, verkætlanarleiðari av bandatalgildingini hjá Danmarks Radio metir, at tað kann gerast neyðugt at niðurraðfesta skrásetingina, um ein vil hava so nógv tilfar sum gjørligt talgildað við avmarkaðari figgjarligari orku.

Í Danmarks Radio hava tey nýtt tær upprunaligu innihaldsskrásetingarnar á bondunum í talgildingararbeiðinum. Fyri at spara tíð hava tey tilvitað valt nýggja skráseting frá - so sum t.d. at lurta eftir innihaldinum á gomlu bondunum av nýggjum. Hann metir, at um ein av fyrstani tíð ikki hevur skrásett neyvt, so loysir tað seg heldur ikki at gera tað nú, um ein fyrst og fremst ynskir at fáa talgildað so nógv tilfar sum gjørligt upp á so stutta tíð sum gjørligt.

Hetta er ein spurningur um raðfesting. Áðrenn avgerð verður tikin um, hvussu skrásetingin skal fara fram, eigur ein at hyggja at skrásetingini av gamla tilfarinum hjá Kringvarpinum at vita, um hon kann brúkast ella ikki. Síðani eigur ein at kanna móguleikarnar fyri at skráseta so neyvt sum gjørligt upp á so stutta tíð sum gjørligt. Hvussu langt røkka pengarnir?

Hugsast kann, at um ein hyggur at - ella lurtar eftir - byrjanini á bandinum, so ber til at hoyra/síggja lýsingina (annonseringina ella introduksjónina) av sendingini á bandinum. Hesar upplýsingar kunnu so brúkast til at seta evnisorð og innihaldslýsing v.m. á ein “post”.

8.2 Avbjóðingar í útvarpssavninum

Súni Selfoss, sum hefur dagligu ábyrgdina av bandasavninum í Útvarpinum, hefur gjørt eina meting viðvíkjandi tíðarkravi til talgilding av gomlu bondum Útvarpsins. Sum nú er – við tí standinum útvarpstilfarið er í og við tøku útgerðini, sum Kringvarpið hefur – tekur tað umleið 2 tímar pr. band, alt iroknað – ella í øllum førum dupult so langa tíð, sum tilfar er á bandinum. Tvs. at:

1. Finna bandið fram.
2. Upprætta talgilda mappu.
3. Skriva upplýsingar inn um tilfarið (Yvirskipað skráseting av bandinum í høvuðskategoriir).
4. Yvirspæla bandið. Ein yvirspæling er í realtime, tvs. ein yvirspæling av einum bandi, tekur ta tíðina, sum sendingin er long.
5. Klippa sendingina.
6. Sendingin skal normaliserast. (Hetta tekur einar 5 min.)
7. Goyma sendingina.
8. Asset-manage'ering. Assetmanager liggur í Dalet.
9. Reinsa tónhøvdini (3 høvd) á bandmaskinunum uml. 5. hvønn minutt, serliga á teimum gomlu bondunum.
10. Talgild skráseting av tilfarinum á bandinum. Rútar skulu fyllast út – t.d.
 - Heitið á sendingini.
 - Hvat slag av sending er tað.
 - Hvør leggur til rættis.
 - Hvør er tøkningur.
 - Hvørjir eru luttakararnir.
 - Samandráttur/ innihaldslýsing
 - V.m.
11. Finna fram upplýsingar at skriva um sendingina, so sum at lurta eftir innleiðing/annonseringum. At gera evnisorð.

12. Fáa røttu maskinurnar til vega at gera yvirspælingina við.

Eitt leyst estimat er, at um bandið inniheldur 1 tíma av tilfari, tekur tað í meðal 2 tímar arbeiði pr. band (neyvari skráseting= 2,5 tímar pr. band).

8.3 Avbjóðingar í sjónvarpssavninum

Hølið, har sjónvarpsbondini eru, er bert partvíst eldvart. Partvíst, tí eitt hol er borað inn í vegg, har leidningar eru koyrdir ígjøgnum inn til eitt annað rúm, og tað ger, at hølið ikki er 100% eldvart, sigur Jóna Dalsgarð, savnsvørður.

Sami trupulleiki við maskinum til yvirspæling ger seg galdandi í Sjónvarpinum, sum í Útvarpinum. Bandmaskinurnar eru gamlar og slitnar og illa ber til at fáa fleiri til vega, tí tær verða ikki framleiddar longur.

Jóna Dalsgarð og **Elsa Thomsen** byrjaðu at yvirspæla bond, og at talgilda tey, í 2007. Táverandi leiðslan bað tær um at finna tað, sum tær mettu at hava virði, og fyrst og fremst at yvirspæla virðismikið tilfar. Av tí at sjónbandatilfarið er so rúgvismikið, noyddust tær at raðfesta, og tær avgjørdu at yvirspæla dokumentariskar sendingar, sum vóru um eitt ávíst evni – heldur enn tíðindasendingar (Dagur og Vika).

Gomlu U-matic bondini eru sera illa farin. Tey hefta fast í avspælararan, tá ið tey verða yvirspæld, og tí er stórir vandi fyri, at eitt band verður oyðilagt, tá ein skal yvirspæla tað. Hetta ger, at bondini bara mugu yvirspælast einaferð - við talgilding í hyggju.

Skrásetingin av framleidda sjónvarpstilfarinum var í byrjanini ikki serliga neyv, men við tíðini eru fólk, sum hava arbeitt í sjónvarpssavninum farin at gera neyvari skrásetingar.

Sum nú er, hava øll í Kringvarpinum sum so atgongd til bandasavnið og bandavspælararnar. Hetta er ikki gott, heldur Jóna, tí bondini tola so lítið av, at

tað átti einans at verið tey fólkinu, sum duga at fáast við yvirspæling, ið skuldu havt atgongd til hetta.

Yvirspæling er í realtime, og við tøku útgerðini tekur tað **dupult so langa tíð at yvirspæla, sum tað er spælitíð á bandinum**, um ein tekur alt við, ið skal gerast í sambandi við yvirspæling – tað er skráseting o.t.

8.4 Sjónvarpið, mongd av tilfari

Á einum bandi við sjónvarpstilfari á, kunnu vera fleiri sendingar. Men á flestu bondunum er bert ein sending.

- Dagur og vika: Frá bandi 1-2.165 er ein sending pr. band. Frá bandi 2.166-3.106 eru tvær sendingar pr. band. Frá bandi 3.107-4.250 eru trýggjar sendingar pr. band. Tilsaman eru 6.276 sendingar av Degi & Viku á 4.250 bondum. Tilsamans: 6.276 sendingar (á 4.250 bondum).
- Barnasendingar: 1.500 sendingar (ein sending pr. band)
- Aðrar sendingar: 3.500 sendingar (ein sending pr. band)
- Ítróttarsendingar: 900 sendingar (ein sending pr. band)
- Tónleikasendingar: 450 sendingar (ein sending pr. band)
- Aftrat hesum eru 3.135 rábond við óredigeraðum upptøkum (okkurt ráband er fult – 60 min., og okkurt er bara 30 min.)

10.600 bond við sendingum + 3.135 bond við rátilfari = 13.735 bond.

Bond: $4.250+1.500+3.500+900+450+3.135=$ **13.735 bond.**

Sendingar: $6.276+1.500+3.500+900+450=$ **12.626 sendingar.**

Tað skiftir nakað, hvussu nógv innihald er á hvørjum bandi. Men ein meting er, at tað í meðal eru einir 40 min. innihald á hvørjum sjónbandi.

$13.735 \text{ bond} \times 40 \text{ min.} = 54.9400 \text{ min.}$ av innihaldi. 54.9400 min. divideraðar við 60 min (1 tími) = **9.156,6 tímar av sjónbandatilfari.**

9.156,6 tímar tilfar x 2 arbeiðstímar = 18.313,2 tímar í yvirspæling.

18.313,2 yvirspælingartímar divideraðar við ein arbeiðsdag á 8 tímar = 2.289.15 arbeiðsdagar.

2.289.15 arbeiðsdagar divideraðir við einum arbeiðsári á 220 = uml. **10,4 ár** í arbeiðstímum hjá einum persóni, sum arbeiðir fulla tíð.

9.156,6 tímar x 2 x 500 kr. = **9.156.600,00 kr.** kostar tað at talgilda sjónbondini.

8.5 Útvarpið, mongd av tilfari

Nakrar av teimum gomlu útvarpssendingunum eru talgildar í sambandi við, at tær eru endursendar í nýggjari tíð, men ringt at siga akkurát, hvussu nógvær.

Mongdin av gomlum tilfari er ikki vaksandi, tí í dag verður alt miðlatilfar Kringvarpsins føtt í talgildum líki.

- Fremru bondini: 17.150 (stór bond) + 4.704 (lítil bond) = 21.854 bond
- Aftaru bondini: 1.848 (lítil bond)
- Barnaútvarpið: 3.144 bond
- Bond: 17.150+4.704+1.848+3.144= **26.846 bond**

Um ein roknar við, at har í meðal eru 40 min. av tilfari á einum bandi:

26.846 bond x 40 min. = 1.073.840 min. av ljóðinnihaldi. 1.073.840 min. divideraðir við 60 min. (1 tíma) = **17.897,3 tímar av ljóðbandatilfari.**

17.897,3 tímar x 2 tímar arbeiðstíð pr. tíma = 35.794,6 tímar í arbeiðstíð.

35.794,6 yvirspælingartímar divideraðir við ein arbeiðsdag á 8 tímar = 4.474,3 arbeiðsdagar.

4.474,3 arbeiðsdagar divideraðir við einum arbeiðsári á 220 dagar = uml. **20,3 ár** í arbeiðstímum hjá einum persóni, sum arbeiðir fulla tíð.

8.6 Niðurstøða viðv. tíðar- og kostnaðarmeting

Um 2,7 mió. kr. verða settar av um árið til bjargingarverkætlanina, tekur tað væntandi 3 persónum góð 10 ár at talgilda alt loftmiðlatilfarið hjá

Kringvarpinum. Sjónvarpssavnið krevur 10,4 ársverk og útvarpssavnið krevur 20,3 ár at talgilda. Tvs., at tað tekur **30,7 ár** hjá einum persóni, sum arbeiðir fulla tíð, við núverandi útgerð, at talgilda alt tilfarið.

Um ein roknað við, at á hvørjum útvarps-spolabandi og sjónvarpsbandi eru í meðal einar 40 minuttir av tilfari á, so hevur Kringvarpið eitt tímatal, sum eitur 26.846 bond (Útvarpið) + 13.735 bond (Sjónvarpið) = **40.581 bond** x 40 min = 1.623.240 min. av tilfari. 1.623.240 min. divideraðar við 60 min. (1 tími) = **27.054 tímar** av framleiddum ljóð- og myndatilfari.

Í eini kostnaðarmeting av talgildingini av teim uml. 40.581 bondunum verður her gingið út frá príslistanum hjá Kringvarpinum, har ein tími av vanligum redigeringsarbeiði í kontrollrúminum í studio 2 ella 3, við tøkningi, útgerð og tilfari kostar 350 kr. inkl. alt. Aftrat teimum 350 krónunum skulu aðrar 150 kr. leggjast omaná fyri tímaløn fyri yvirspælingina.

Kostnaðarmeting: 27.054 tímar av tilfari x 2 tímar yvirspæling x 500 kr. = **27.054.000,00 kr.**

Í ársverkum verður tað (54.108 yvirspælingartímar : 8 tímar : 220 arbeiðsdagar =) 30,7 ársverk (sum kosta um 880.091,00 kr. hvør), at talgilda alt ljóð- og myndatilfar.

Verða 2 mió. settar av um árið, tekur tað góð 13,5 ár at talgilda alt tilfarið. Tá er bert ráð at seta 2,3 fólk til uppgávuna.

Verður játtanin um 2,7 mió. kr. um árið, verða ráð til at seta 3 fólk fulla tíð, sum kunnu gera talgildingararbeiðið liðugt uppá góð 10 ár.

9. Varðveitsla í framtíðini

Tá mentanararvurin er til í talgildum líki, er tað eisini neyðugt at tryggja eina talgilda langtíðarvarðveitslu.

At nakað er talgildað, merkir ikki, at tað heldur sær á sama miðli í allar ævir. Eftirlit skal havast við tí talgilda tilfarinum.

Tað er umráðandi fyri varðveitsluna av talgilda mentanararvinum, at varðveitingarviðurskiftini eru nøktandi. Hesin parturin av mentanararvinum verður varðveittur á miðlum, har livitíðin kann verða longd, tá varðveitslan fer fram lokaliteti við lágum hitastigum og lágum vætuinnihaldi í luftini. Hetta fevnir bæði um analogar og talgildar miðlar. Um tey klimatisku viðurskiftini eru vánalig, er vandi fyri skjótari niðurbróting av tilfarinum, og ein akutt varðveitingariløga kann gerast neyðug. Er klimatiseringin í lagi, er størri møguleiki fyri, at tilfarið kann halda sær lutfalsliga leingi.

Við tí vitan, ið er tøk í dag, er tað gjørligt at varðveita talgildað tilfar í longri tíð. Ein langtíðar varðveitsla er treytað av, at ein ger hóskaði varðveitingarætlanir og velur hóskaði varðveitingarhættir. Neyðugt er:

- reglubundið (konsekvent) at endurskoða valdu strategiina
- leypandi at fylgja við í, um fyrirteytirnar halda
- leypandi at meta um tørvin fyri endurskoðan av strategium og háttalag

Eisini má valið av varðveitingarstrategi fyri talgildað tilfar hvíla á eina nærlagda meting av niðanfyrirstandandi viðurskiftum:

- hvat er innihaldið og slagið av tilfari?
- hvørjir eru møguleikarnir fyri og krøvini til atgongd til tilfarið?
- hvussu fjøltáttað og hvussu kostnaðarmikil skal valda strategiin vera?
- hvør er tann til eina og hvørja tíð tøka vitanin um talgilda varðveitslu?

Stöddin av ilöguni, sum verður gjörd i at talgilda tilfarið – og hvussu skjótt ilögan verður gjörd – er heilt avgerandi fyri livitíðina hjá tilfarinum. Um talgildað tilfar liggur órørt, er stórir vandi fyri, at bandatilfarið ikki longur kann avspælast longu eftir 5-10 árum, kanska enntá skjótari, treytað av miðli og varðveitingarviðurskiftum.

- Leypandi útreiðslurnar til framtíðar varðveitslu mugu ikki undirmetast. Men tað nýtist ikki at merkja, at talgild varðveitsla er kostnaðarmikil samanborin við varðveitslu av øðrum tilfari. Útreiðslurnar til talgilda varðveitslu skal eisini haldast upp móti teim fyrimumum, sum varðveitsla í talgildum formatum hevur við sær.
- Talgildað tilfar kann lutvíst lætt og bíliga margfaldast til onnur talgild format og miðlar.
- Varðveitsla av talgildum miðlum krevur ikki tað stóra goymsluplássið.
- Prísurin á talgildum lagringsskapiteti er fallandi og fer væntandi at falla enn meira tey komandi árin.
- Við einari hóskaðari talgildari varðveitingarætlan, gerast útreiðslurnar til endurfinning og atgongd lágar, samanborið við ikki-talgildað tilfar.

9.1 Niðurstøða um varðveitslu í framtíðini

Talgildað tilfar hevur eisini brúk fyri at vera varðveitt, tvs. at tað má konverterast við tíðini, tí forrit broytast og mennast allatíðina, og tilfarið má tí fylgja menningini. Neyðugt er at tryggja eina talgilda langtíðarvarðveitslu. Nógvir fyrimumir eru við talgildari varðveitslu, m.a. lættari atgongd, tryggari og minni kostnaðarmikil varðveitsla. Útreiðslurnar til talgilda varðveitslu kunnu tí ikki í sjálvum sær vera eitt argument ímóti eini talgildari varðveitingarætlan.

10. Skylduavhending av loftmiðlatilfari

Í Kringvarpslógini § 15, stendur at: "Kringvarp Føroya hevur skyldu at goyma eintak av allari eginframleiðslu. Hetta tilfar verður goymt í miðlasavni, ið verður knýtt at Kringvarpi Føroya. Landsstýrismaðurin ásetir nærri reglur um skipan og rakstur av miðlasavninum."

Hóast tað ikki stendur beinleiðis í løgtingslóg nr. 79 um bókasøvn, kap. VIII, um avhending av skyldueintøkum, at Kringvarpið skal lata inn sendingar til Landsbókasavnið ella annan stovn til varðveitlsu, eru sendingar framleiddar av Kringvarpinum helst fevndar av hesi lóg kortini.

Í fleiri av grannalondum okkara eru greiðar reglur um skylduavhending av kringvarpstilfari. Í Íslandi, Danmark, Noregi og Svøríki eru tað tjóðarbókasøvnini, ið taka sær av at taka í móti almennum loftmiðlatilfari.

Í **Danmark** er tað álagt Danmark Radio og hinum public service-stovnunum at lata tvey eintøk av øllum framleiddum tilfari inn til Statsbiblioteket.

Noreg: Øll, sum hava sendiloyvi í Noregi, skulu lata frá sær sendingar til varðveitlsu í Nasjonalbiblioteket. Nasjonalbiblioteket er komið langt í hesi tilgongdini í einum samstarvi við NRK. Allar útvarpssendingar verða hvørja nátt fluttar til Nasjonalbiblioteket, og NRK heintar sjálvt tilfarið út aftur haðani til nýtt brúk. Nakað av hesum tilfari er, eftir avtalu við NRK, gjørt leitibart umvegis útvald bókasøvn.

Á heimasíðuni hjá Nasjonalbiblioteket www.nb.no, stendur soleiðis um avhending av kringvarpstilfari:

- Smbrt. skylduavhendingarlógini skal Nasjonalbiblioteket taka í móti øllum norska ríkiskringvarpstilfarinum, sum NRK sendir - bæði ríkissendingum og lokalsendingum.

- Nasjonalbiblioteket kann krevja innlating frá øðrum rásum, sum hava sendiloyvi í Noregi. Fyribils hevur Nasjonalbiblioteket valt at krevja inn sendingar frá teimum rásum, sum síggjast í øllum Noregi – tvs. TV2, TVNorge, P4 og Kanal 24.
- Lokal-sjónvørp lata inn fimm vikur um árið; tvs. tær vikurnar við vikutali sum endar við 0.
- Fílurnar skulu latast inn uttan gjaldskostnað.
- Nasjonalbiblioteket tekur í móti skylduavhendaðum upptøkum frá norskum kringvørpum, skjalsavnar tær og ger avrit atkomulig fyri gransking og dokumentasjón innanfyri rammurnar av skylduavhendingini og smbrot. tær upphavsrettarligu reglurnar, sum galda til eina og hvørja tíð.

10.1 Niðurstøða um skylduavhending

Nøkur av grannalondum okkara hava rættiliga greiðar reglur um at skylduavhenda varðveitsluna av talgildum tilfari til stovnar við serfrøði í varðveitslu av hesum. Neyðugt er at umhugsa, um føroyingar ikki eisini eiga at gera sínar reglur greiðari á hesum øki.

11. Førleikatilfeingið og ivamál

Fyri at tryggja at talgildingaruppgávan verður loyst á einum nøktandi góðskustøði og við optimalari ressursunýtslu, má ábyrgdarbýti gerast millum viðkomandi mentanarstovnar í landinum.

Teir mentanarstovnar, sum higartil hava arbeitt saman um hesa varðveitingarverkætlan, eru Kringvarp Føroya, Føroya Landsbókasavn, Føroya Landsskjalasavn og Føroya Fornminnissavn. Brúk er fyri teim ymisku førleikunum, sum hesir fyra stovnar kunnu bjóða.

11.1 Býtið av førleikatilfeinginum

Fyri at gagnýta førleikatilfeingið sum best, er tað umráðandi at sláa førleikarnar hjá hesum trimum stovnum saman.

Stutt sagt, ber til at býta serkunnleikan og førleikarnar hjá stovnunum upp á henda hátt:

- **Kringvarp Føroya** – tøkniligi førleikin, og miðlaførleikin og vitanin
- **Føroya Landsbókasavn** - innsavnandi, skrásetandi og varðveitandi førleikin og vitanin
- **Føroya Landsskjalasavn** – varðveitandi førleikin og vitanin
- **Føroya Fornminnissavn** - tøkniligi og varðveitandi førleikin og vitanin

Førleikar, tøknilig útgerð og fysiskar rammur mugu til fyri at gjøgnumføra verkætlanina.

Arbeiðið við talgilda mentanararvinum krevur lutvíst førleikar í at meta um innihaldið í mentanararvinum, og lutvíst førleikar í at meta um teir miðlar, sum innihaldið skal savnast og varðveitast á. Í varðveitsluhøpi, eru tað serliga miðlaførleikar, ið eru neyðugir. Her hevur tað týdning at kenna til haldførið hjá ymisku miðlunum, vandin fyri sliti og sundurbróting, optimering av

varðveitsluviðurskiptum, umvælingar- og konserveringshættum og - serliga fyri talgildar miðlar – tørv á hættum til konvertering til aðrar varðveitslumiðlar og format.

11.2 Ivamál, sum mugu greinast

Omanfyrinevndu stovnar eru samdir um at ganga saman um at gera sítt til at gjøgnumføra eina talgildingar- og varðveitingarætlan, tí allir stovnarnir hava áhuga í hesi verkætlan, umframt førleikar viðkomandi fyri verkætlanina. Men ymisk ivamál eru.

Eitt miðlasavn við talgildum mentanararvstílfari krevur ikki nógv pláss, men stórir talgildur goymslukapasitetur er neyðugur. Hvussu stórir, kunnu tað vera ymsar meiningar um. Ymsar meiningar kunnu vera um, hvussu talgilding, skráseting og varðveitsla eigur at fara fram. Til ber at senda nakað av tilfarinum av landinum, t.d. U-matic bondini, men nakað av tilfarinum má yvirspælast og skrásetast her í Føroyum.

Ymsar meiningar kunnu eisini vera um, hvussu langa tíð, ein brúkar – ella eigur at brúka – upp á at talgilda og skráseta eitt band. Tey, sum arbeiða við bondunum hjá Kringvarpinum dagliga, eru á einum máli um, at bondini eru í so ringum standi, og hava verið varðveitt undir so vánaligum umstøðum, at tað helst tekur longri tíð at talgilda tey flestu av bondunum hjá Kringvarpinum, enn ein roknað við aðrastaðni.

11.3 Niðurstøða um førleikatilfeingið og ivamál

Viðkomandi stovnar eru gingnir saman um at gera eina talgildingar- og varðveitsluverkætlan, tí teir hava allir áhuga í og førleikar, sum skulu til fyri at loysa uppgávuna. Greiða má fáast um nøkur ivamál: Hvussu eiga talgilding, skráseting og varðveitsla at fara fram? Og hvussu langa tíð eigur ein at brúka upp á at talgilda og skráseta? Hvussu skal talgilda tilfarið langtíðarvarðveitast? Hvør skal hýsa talgildað miðlasavninum? Hetta skal víðari samstarvið um hesa verkætlan staðfesta.

12. Talgilding í grannalondum

Í Íslandi, Noregi, Danmark og Svøríki, eru tað tjóðbókasøvnini, sum í stóran mun ella saman við almennu kringvarpsstøðunum, taka sær av varðveitslu og skráseting av almenna loftmiðlatilfarinum.

12.1 Ísland

Í ritgerðini ***Preserving The National Heritage: Audiovisual Collections In Iceland*** (okt. 2009, s. 136), skrivar Piret Laas, at íslenska ríkisútvarpið, RÚV, hevur gjørt eina meting av, hvat tað kostar at talgilda alt teirra loftmiðlatilfar. Niðurstøðan er, at tað fer at kosta 500 mió. íslenskar krónur.

Í 2007 fekk RÚV 10 mió íslenskar krónur frá myndugleikunum til talgildingarendamál. Um henda so er, at henda upphæddin verður sett av árliga, fer tað at taka eini 50 ár hjá RÚV at talgilda alt ljóð- og myndatilfarið.

RÚV er tann stovnurin í Íslandi, sum hevur mest av audiovisuellum tilfari á goymslu, men tey hava, sum nú er, onki klimatiserað goymslurúm til ta mesta av tilfarinum. Síðani 1999 hevur RÚV brúkt nútímans goymslumøguleikarnar hjá NFAI í Hafnafirði.

Íslenska útvarpið byrjaði at senda í 1930.

12.2 Noreg

Í Noregi arbeiðir NRK saman við norska tjóðbókasavninum, Nasjonalbiblioteket, um at talgilda gamla útvarpstilfarið. NRK og Nasjonalbiblioteket gjalda 50% í part av útreiðslunum til hetta arbeiði.

Savnið hjá NRK inniheldur uml. 90.000 tímar av útvarpstilfari, og eru 2/3 av hesum talgildað, og harvið atkomiligt í filu-formati í talgildum útvarpssavni. Í útvarpssavninum hjá NRK hava tey sendingar og innsløg, ið ganga aftur til 1933.

NRK hefur síðan 2004-2005 skylduavhent alt framleitt miðlatilfar.

Tilfarið í sjónvarpssavninum hjá NRK, gongur aftur til 1960, tá ið NRK byrjaði at senda. Hetta eru einir 100.000 tímar. Eisini hava tey eitt einastandandi savn av filmsklippum frá 1905-1938.

12.3 Danmark

Ábyrgdarbýtið fyri útvarps- og sjónvarpssendingar sá í Danmark soleiðis út í 2003:

- Statsbiblioteket ger innsavnandi arbeiðið
- Statsbiblioteket, Danmarks Radio og TV2 taka sær av varðveitslu.
- Statsbiblioteket og Danmarks Radio arbeiða saman um, at gera tilfarið atkomuligt.
- Danmarks Radio og TV2 skráseta og dokumentera.

Statens Mediesamling er ein deild hjá danska tjóðbókasavninum.

Statsbiblioteket í Århus. Statens Mediesamling var upprættað í 1987 og tekur sær av at savna inn, varðveita og at miðla danskar sjónvarps- og útvarpssendingar og reklamufilmur, ið eru blivnir vístir á TV2, ljóðupptøkur úr Fólkatingsforhandlingum, handrit til danskar útvarpstíðindasendingar, og danskar video-útgávur. Ein av nýggju uppgávuunum hjá Statens Mediesamling er at gera eitt førleikasavn (kompetancecenter) fyri varðveitslu/talgilding av ljóði.

12.4 Svøríki

Kunliga biblioteket (KB) er svenskt tjóðbókasavn og samstundis tjóðarsavn fyri audiovisuellar miðlar.

Svensk Mediedatabas, eisini kallað **SMBD**, er tann svenska tjóðar-leititænastan. Leititænastan fevnir um søvnini hjá svenska tjóðbókasavninum, Det Kungliga Bibliotek, sum inniheldur sjónvarps-, útvarps-, video, biograf-, fløgu- og margmiðlatilfar.

Tað er sostatt deildin Audiovisuella Medier, sum er ein deild á tjóðbókasavninum hjá sviunum, Kungliga Biblioteket, ið hevur skráseting og varðveitslu av loftmiðlatilfarinum hjá Svenska Kringvarpinum um hendi.

12.5 Niðurstøða um talgilding í grannalondum

Tað sær út til at talgildingin er komin longst og virkar best í teimum londum, sum hava raðfest hetta politiskt og figgjarliga og sum hava gjørt talgildingarverkætlanir sum samstarv millum fleiri viðkomandi stovnar. Hetta er nakað, vit í Føroyum eiga at kanna nærri og læra av.

13. Uppskot til samstarvsavtalu

Um hóskaði figging fæst til vega frá Mentamálráðnum, hava vit, sum umboða Kringvarp Føroya, Landsskjalasavnið, Landsbókasavnið og Fornminnissavnið, gjørt av, at vit ynskja at arbeiða saman um eina bjargingarverkætlan, sum skal tryggja talgilding og varðveitslu av føroyskum loftmiðlatilfari framyvir. Ætlanin er at arbeiða víðari við útgangsstøði í teim kanninum, samrøðum, keldum annars og greiningum, sum higartil eru gjørdar og lýstar í hesum uppriti.

Samstarvsbólkurin mælir til, at í minsta lagi 2,7 mió. kr. verða settar av um árið í 10 ár til hesa verkætlan.

Vit eru samd um:

1. at vit ynskja at arbeiða saman um eina verkætlan, sum framyvir skal tryggja talgilding og varðveitslu av føroyskum miðlatilfari sum heild. Fyrsta stig er at bjarga loftmiðlatilfarinum hjá Kringvarpinum – herundir eldri ljóð- og sjónbond, umframt nýggjari loftmiðlatilfar, sum er føtt talgildað – og tryggja, at tað verður varðveitt. Nóg av hesum tilfari er við at fara fyri skeyti, ella verður ikki varðveitt undir nóg tryggum umstøðum, sum er.
2. at vit orða samanfallandi áhuga okkara í varðveitslu av tilfari í eini varðveitsluverkætlanarlýsing – tvs. at vit skulu arbeiða við at orða eina ítøkiliga framtíðar strategi og leggja eina neyva tíðarætlan fyri eina varðveitsluverkætlan.
3. at vit arbeiða fyri at veruliggera varðveitsluverkætlanina við at savna alla vitan/serfrøði á økinum. Tað er tó ein fyrirtreyt, at tað verður játtað ein hóskaði upphædd av figgjarlógini til verkætlanina, so stovnarnir kunnu leggja neyðugu arbeiðsorkuna og førleikarnar í hvørjum stovni saman í tann mun, tað ber til, og veruliggera hesa verkætlan.

4. at vit hvør í sínum lag gera okkara metingar av, hvør skal gera talgildingararbeiði, hvar talgildaða tilfarið skal goymast, og endaliga staðfesta, hvat neyðuga figgjarliga grundarlagið til arbeiðið skal vera.
5. at vit gera ein lista yvir allar stovnar, sum hava áttikið sær skyldur at varðveita tilfar talgildað, og heita á hesar stovnar um at vera við í hesi verkætlan.
6. at vit hvør í sínum lagi kanna, hvat verður gjørt aðrastaðni á økinum á útlenskum stovnum, sum eru samanberiligir við okkara stovnar – og at vit kunna hvønnannan um hetta.
7. at vit kanna móguleikarnar fyri, at varðveitslan av talgildað tilfarinum verður partur av eini størri verkætlan, har alt varðveitingarvert talgildað tilfar móguliga kann savnast á einum stað – í einum framtíðar samskipaðum talgildum miðlasavni.
8. at vit arbeiða fram ímóti, at talgilda tilfarið verður gjørt lætt atkomiligt fyri almenningin – tó bert í tann mun, at tað ikki stríðir ímóti lógum um upphavsrett og um persónsupplýsingar.

Vegna Kringvarp Føroya:

Elin Brimheim Heinesen

Vegna Føroya Landsskjalasavn:

Sámal T. Johansen

Vegna Føroya Landsbókasavn:

Arnbjørn Dalsgarð

Vegna Føroya Fornminnissavn:

Andras Mortensen

14. Keldur

14.1 Sendingar

- **Vit stækka inn á gólvið – samrøða við Niels Juel Arge** (Útvarp Føroya, 1991)

14.2 Leinkjur og heimasíður

- ”**Udredning om bevaring af kulturarven**” (Kulturministeriet, 2003) finst her:
 - http://www.kulturarv.dk/fileadmin/user_upload/kulturarv/museer/Bevaring_af_Kulturarven_1_.pdf
- <http://www.statsbiblioteket.dk/forbiblioteker/specialsamlinger/statens-mediesamling>.
- <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kkd/dok/regpubl/stmeld/2008-2009/stmeld-nr-24-2008-2009-/5/2/6.html?id=555294>
- <http://avm.dk/artikel/visartikel.php?artikelnummer=4720&fv=2>
- [Løgtingslóg Nr. 79 frá 8. mai 2001 um bókasøvn, sum broytt við løgtingslóg Nr. 148 frá 20. des 2005](#)
- <http://smdb.kb.se/catalog/info/about>
 - **Preserving The National Heritage: Audiovisual Collections In Iceland** (Piret Laas, okt. 2009):
http://skemman.is/bitstream/1946/3983/1/Piret_Laas_fixed.pdf
- www.danskkulturarv.dk
- <http://www.nb.no/aktuelt/det-digitale-nasjonalbiblioteket>
- <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kkd/dok/regpubl/stmeld/2008-2009/stmeld-nr-24-2008-2009-/5/2/6.html?id=555294>
- http://www.nrk.no/informasjon/organisasjonen/nrk_produksjon/arkivsalg/1.1655981

14.3 Greinir

- **Tann svinnandi arvurin** (Uni L. Hansen, Dimmalætting, 10. juli, 2002)
- **Mentamálaráðharrin kallar til fund um SvF-savnið** (Uni L. Hansen, Dimmalætting, 15. juli, 2002)
- **Jógván Jespersen: Eitt bandasavn burturav ikki loysnin** (Uni L. Hansen, Dimmalætting, 17. juli, 2002)
- **Misrøktu bandasøvnini í Tingið** (Finnur Jensen, Dimmalætting, 26. februar, 2004)
- **Landsbókasavnið kann bjarga bondunum** (Finnur Jensen, Dimmalætting, 26. februar, 2004)
- **Útvarpsbondini forfarast eisini** (Finnur Jensen, Dimmalætting, 1. mars, 2004)
- **Varðveiting av útvarps- og sjónvarpstilfari** (Mortan Hentze, Dimmalætting, “Meiningar”, 6. apríl, 2004)
- **Mentanararvur fána burtur í goymsluni** (Heini Gaard, Dimmalætting, 12. februar, 2009)
- **Mentanararvur fána burtur í goymsluni** (Heini Gaard, Dimmalætting, 13. februar, 2009)

14.4 Annað

Fælles arv til fælles brug – bóklingur um danska Kulturarvsprojektet

14.5 Tøkk til

Andras Mortensen – Arnbjørn Dalsgarð – Sámal T. Johansen – Súni Selfoss – Jóna Dalsgarð – Tobias Golodnoff – Carsten M. Arnskov – Bjarnheðin í Hoyvík – Hans Andor Johannesen – Jón Svein Heinesen – Kim Rasmussen – Eyðbjørn við Skipá – Mortan Hentze – Martin N. Simonsen – Nikolaj Daae o.o.